

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, Vilnius. Tel. (+370 5) 2754241, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440. Įstaigos kodas 301111540

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2023-08-02 Nr. S23/08/231

info@am.lt

asta.rokickiene@am.lt

daiva.venciene@am.lt

zilvinas.sperauskas@am.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO IR KITŲ SUSIJUSIŲ TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ PAKETO

Lietuvos architektų rūmai (toliau – **Rūmai**) 2023-05-31 ir 2023-07-26 teikė pastabas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – **SĮ**) pakeitimų projektui (toliau – **SĮ projektui**) ir kitiems susijusiems teisės aktų projektams. Vis dėlto, sistemiškai vertindami planuojamus pakeitimus ir atsižvelgdami į aktualaus reguliavimo galimas spragas Rūmai teikia papildomus, žemiau išdėstytus, pasiūlymus dėl:

- 1) Statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų atestavimo tvarkos keitimo poreikio – pakopinio atestavimo nustatymo ir
- 2) Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalies redakcijos atnaujinimo, siekiant užtikrinti tinkamą architektūrinių konkursų organizavimą ir taikymą.

Dėl statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų atestavimo

Vadovaujantis nuo 2023-05-01 įsigaliojusia, aktualia, SĮ 12 straipsnio 5 dalimi ir Architektų atestavimo ir teisės pripažinimo teisės pripažinimo tvarkos aprašo¹ reguliavimu, reikiama išsilavinimą ir numatytos trukmės patirtį turintis asmuo gali pretenduoti eiti visas ypatingo ir/ar neypatingo statinio statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų pareigas. Svarbu pažymėti, kad patirtį, reikalingą atestuotis, asmuo gali įgyti ne tik SĮ 12 straipsnio 1 dalyje nurodytose statybos techninės veiklos pagrindinėse srityse, bet ir dirbdamas valstybės ir savivaldybių institucijose bei vykdydamas mokslinę ir pedagoginę veiklą. Rūmų vertinimu, siekiant nuoseklaus projekto vadovo (toliau – **PV**) kvalifikacijos ugdymo, asmenys, siekiantys eiti PV pareigas, pirmiausia turėtų būti atestuoti vadovo pareigoms bent vienai iš pasirinktų projekto dalių ir tik sukaupę numatytos trukmės (pvz. vienerių metų) patirtį projekto dalies (-ių) vadovo (toliau – **PDV**) pareigose, pretenduoti į PV pareigas. Analogišką nuoseklumą Rūmai siūlo ir projekto ekspertizės veiklai, t. y. asmenys, pretenduojantys eiti projekto dalies (-ių) ekspertizės vadovo ar projekto ekspertizės vadovo pareigas, pirmiausia turi būti atestuoti konkrečios srities PDV ar PV.

Pakopinės sistemos nustatymas asmenims, siekiantiems eiti statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų pareigas, padės suformuoti labiau patyrusių ir platesnės kompetencijos PV ir ekspertizės vadovų ratą, bei užtikrins geresnę projektavimo paslaugų kokybę.

Vadovaudamiesi aukščiau išdėstytais argumentais, siūlome papildyti SĮ 12 straipsnio 5 dalį 3 punktu ir punktą išdėstyti taip:

¹ Architektų atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. D1-341 „Dėl Architektų atestavimo ir teisės pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

„3) Statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovo kvalifikacija įgyjama pakopiniu būdu: neturintis kvalifikacijos atestato asmuo turi teisę pretenduoti tik į pasirinktos projekto dalies (-ių) vadovo pareigas; vienerių metų patirtį projekto dalies (-ių) vadovo pareigose sukaupęs fizinis asmuo turi teisę pretenduoti eiti projekto vadovo ir/ar atitinkamos projekto dalies (-ių) ekspertizės vadovo pareigas; vienerių metų patirtį projekto vadovo ir/ar projekto dalies (-ių) ekspertizės vadovo pareigose sukaupęs asmuo turi teisę pretenduoti eiti projekto ekspertizės vadovo pareigas.“

Dėl Architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalies redakcijos keitimo siekiant užtikrinti tinkamą architektūrinių konkursų organizavimą ir taikymą.

Architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi savivaldybių taryboms nustatyta pareiga priimti sprendimą dėl objektų, kurių geriausiai statinio architektūrinei idėjai, pateikiamai projektiniuose pasiūlymuose, ir (ar) urbanistinei idėjai, pateikiamai teritorijos vystymo koncepcijoje, išreikšti turi būti organizuojami architektūriniai konkursai. Nepaisant jau 6 metus galiojančio įstatymo reikalavimo, didžioji dalis savivaldybių vis dar nėra įvykdžiusios šios pareigos ir patvirtinę šiuos objektus identifikuojančius sąrašus. Primename, kad architektūriniai konkursai suteikia galimybę rinktis iš platesnio spektro architektūrinių idėjų ir pasirinkimą grįsti kompetentingų specialistų sudarytos vertinimo komisijos siūlymais. Dėl minėto savivaldybių pasyvumo, neveikimu ne tik pažeidžiamos Architektūros įstatymo nuostatos, bet ir apsunkinamas to paties įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje įvardintų tikslų bei 11 straipsnyje nurodytų kokybės kriterijų įgyvendinimas.

Rūmų vertinimu, siekiant užtikrinti, kad svarbiausių savivaldybėse projektuojamų/planuojamų objektų architektūrinės ar urbanistinės idėjos būtų išrinktos architektūriniuose konkursuose galimi šie veiksmai:

- 1) Architektūrinių konkursų objektų identifikuojančių bruožų įvardinimas tiesiogiai įstatyme (įstatymo pakeitimas);
- 2) Atsakingo subjekto pakeitimas, vietoje savivaldybių tarybų nurodant, kad objektų sąrašas tvirtinamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu (įstatymo pakeitimas);
- 3) Nekeisti šiuo metu galiojančios Architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalies redakcijos ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 88 straipsnio 1 dalies 3 punktu prašyti teisimą įpareigoti (nustatant aiškiai apibrėžtą terminą) savivaldybių administravimo subjektą įgyvendinti įstatymą.

Pažymime, kad bandymas tiesiogiai įvardinti architektūrinių konkursų objektus Architektūros įstatyme verčia kurti pernelyg smulkų - kazuistinių reguliavimą reikalaušiantį nuolatinio įstatymo papildymo ir/ar korekcijų atlikimo. Nėgana to, įstatymo lygmeniu gali būti labai sunku ar bemaž neįmanoma atsižvelgti į kiekvienos savivaldybės poreikius ir susiformavusią architektūrinę aplinką. Manome, kad būtent dėl šių priežasčių, įstatymų leidėjas architektūrinių konkursų objektų sąrašą pavedė tvirtinti savivaldybių taryboms, nes tiesioginis reguliavimas įstatymu iš esmės prieštarauja ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtintam efektyvumo principui. **Rūmų vertinimu, architektūrinių konkursų objektų sąrašas (identifikuojantys bruožai) turėtų būti nustatomi poįstatyminio reguliavimo lygmenyje ir siekiant operatyvesnio įgyvendinimo, šio sąrašo tvirtinimas galėtų būti pavestas aplinkos ministrui.** Poįstatyminis reguliavimas leistų išlaikyti diferencijuotą reguliavimą ir nustatyti atskirus identifikuojančius bruožus objektams vystomiems skirtingose savivaldybėse – skirstant pagal gyventojų skaičių, savivaldybės dydį ar kitus kriterijus. Aplinkos ministro įsakymu, lyginant su įstatymu, galėtų būti suformuojamas daug detalesnis ir lengviau modifikuojamas šių objektų sąrašas, paliekant savivaldybėms teisę šį sąrašą neribotai plėsti. Atsižvelgdami į šiuos argumentus siūlome pakeisti Architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalį ir išdėstyti taip:

„2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų objektų sąrašą **įsakymu tvirtina Lietuvos Respublikos aplinkos ministras. Savivaldybės tarybos sprendimu, pareiga rengti architektūrinius konkursus, gali būti numatyta ir kitiems objektams, nenurodytiems Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakyme. ais objektais savivaldybės tarybos sprendimu pripažįstami:**

- 1) miestų teritorijų vystymo bendrosios kryptys;
- 2) miestų ir miestelių plėtrai ir savitumo išsaugojimui reikšmingų jų teritorijos dalių erdvinio vystymo kryptys;
- 3) statiniai (išskyrus požeminius statinius, kuriuose žmonės negyvena ir nuolat nedirba) miestų ir miestelių senamiesčiuose ar jų istorinėse dalyse, registruotuose Kultūros vertybių registre, ar centrinėse miestų dalyse, taip pat statiniai, kurių atsiradimas darys poveikį miesto ar miestelio istoriškai susiklosčiusiai urbanistinei erdvinei struktūrai ir aplinkos formavimui;
- 4) valstybę, savivaldybes ir miestus reprezentuojanti architektūra Lietuvoje ir užsienio šalyse (paviljonai, ekspozicijos tarptautinėse parodose, valstybės diplomatinės atstovybės ir kita);
- 5) restauruojami ir (ar) pritaikomi bei atkuriami nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (statiniai) arba rekonstruojami ir statomi nauji statiniai kultūros paveldo objektų teritorijose;
- 6) statiniai teritorijų planavimo dokumentuose numatytais atvejais.“

Papildomai informuojame, kad tuo atveju, jei Architektūros įstatymo 13 straipsnio 2 dalies redakcija nebus keičiama, Rūmai, vadovaudamiesi to paties įstatymo 19 straipsniu, svarstys poreikį kreiptis į teismą dėl konkrečiai apibrėžto termino savivaldybėms įgyvendinti įstatymo reikalavimus nustatymo.

Prašome informuoti el. paštu dėl šių Rūmų pastabų ir pasiūlymų svarstymo eigos ir rezultato, ar pasiūlymai buvo priimti ar atmesti. Taip pat pageidaujame, kad atmetimo ir/ar dalinio pritarimo pasiūlymams atveju, būtų nurodyti tokio sprendimo motyvai.

Lietuvos architektų rūmų pirmininkas

Algimantas Pliučas